

Tlaloc - pôvodom starý aztécky boh dažďa, prevzatý z doby *Teotihuacánu* (2.st.pr.Kr.-650 po Kr.); pozri *aztécka mytológia; bohovia vodní; kríž spojený*

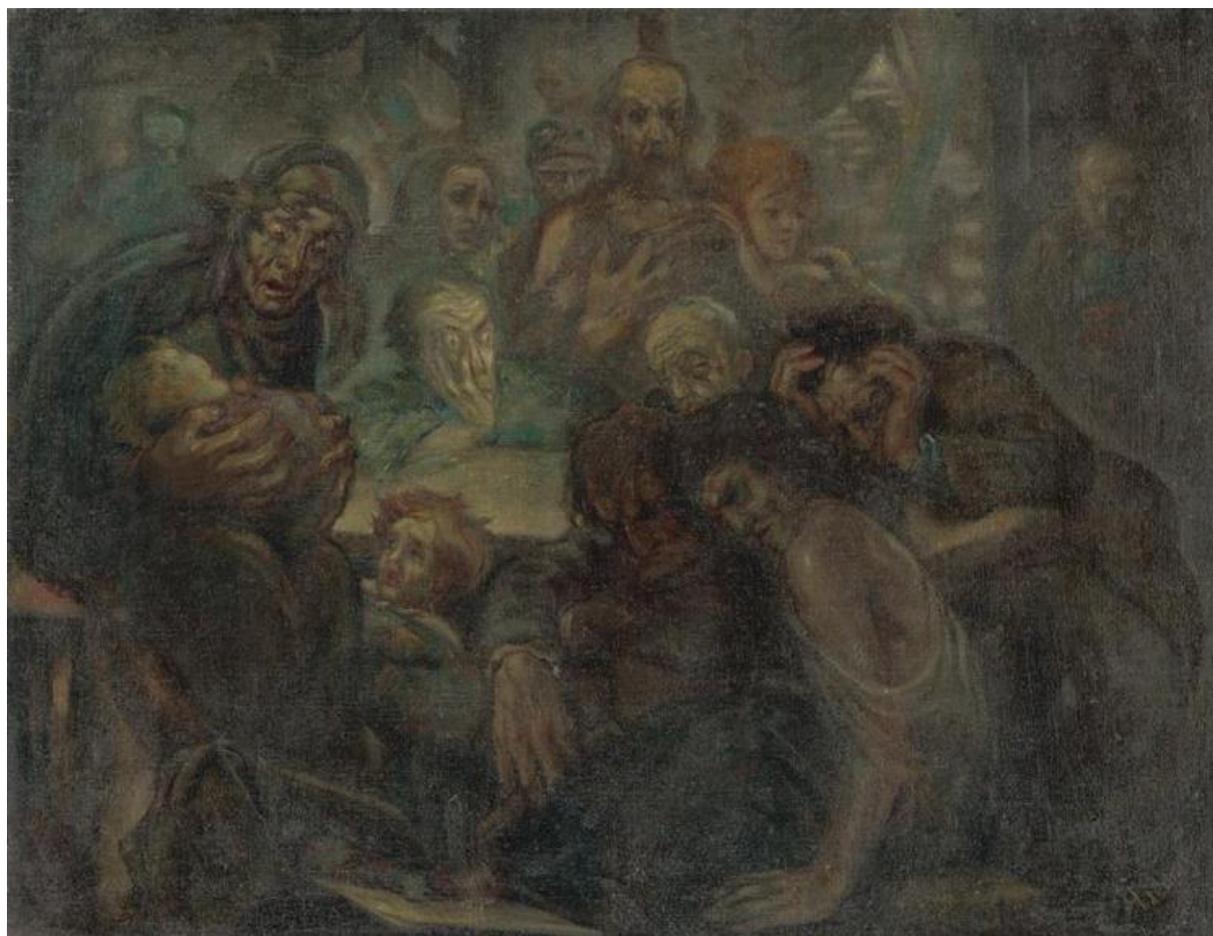
Baleka v súvislosti v heslom *predkolumbovské umenie Mexika a Strednej Ameriky - Teotihuacán*: námetmi (*nástenných malieb*) boli deje z mytológie, v ktorej sa všetko vzťahovalo k bohu vody a dažďa, ktorý je zobrazený so žezlom z dažďových mrakov rozosievajúcich hojnosť, znázornenú drobnými *nefritovými* predmetmi; jedným z vrcholných zobrazení je boh vody vo svojom raji, tropickej záhrade, vytúženom mieste ľudí zo suchej náhornej plošiny; pozri *Chac Mool*

Biedermann v súvislosti s heslom *raj*: raj boha dažďa Tlaloca bol prístupný predovšetkým pre utopencov

www v súvislosti s heslom *loptová hra*: podľa aztéckej mytológie sa spolu v hre *tlachtli* utkali dvaja bohovia - Quetzalcoatl a Tlaloc; *Tlaloc* prehral a ako dôkaz úcty dal Quetzalcoatlovi kukuričný klas; *Quetzalcoatl* však chcel drahé kamene a farebné perie; Tlalock mu však odpovedal, že *kukurica* je cennejšia ako všetky poklady, lebo je to potrava ľudí

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Tlaloc>

Tloque Nahuaque - aztécky najvyšší tvorivý boh; pozri *aztécka mytológia; bohovia tvoriví*
tma, temnota - pozri *Keku/Kuk; Erebos, Belzebub; podsvetie, peklo, zlo; zoroastrizmus, jin; svetlo*

K. Harnos: Azyl (1930-1940)

tmel - pozri *sandarak, balzam kanadský*

tmel kaseínový - *kaseínový tmel*

Tmolos - v *gréckej mytológii* horský boh, manžel lýdskej kráľovnej *Omfaly*

to - japonský názov pre *pagodu*; pozri *japonská architektúra*

toaleta - 1.pôvodne *lanová prikrývka stolíka* na odkladanie *šperkov* a líčidiel; pozri *toaletný stolík*

2.stolík so zrkadlom a skrinkou; pozri *mobiliár*

3.slávnostný ženský odev

4.úprava tela; vo výtvarnom umení námety ženy (zvyčajne) pred zrkadlom, v *budoári*

Tizian: Venuša so zrkadlom. Venušina toaleta (16.st.)

G. Romano: Toaleta ženy (1520)

J. H. Steen: Toaleta (1659-1660)

F. Wouters: Venušina toaleta (17.st.)

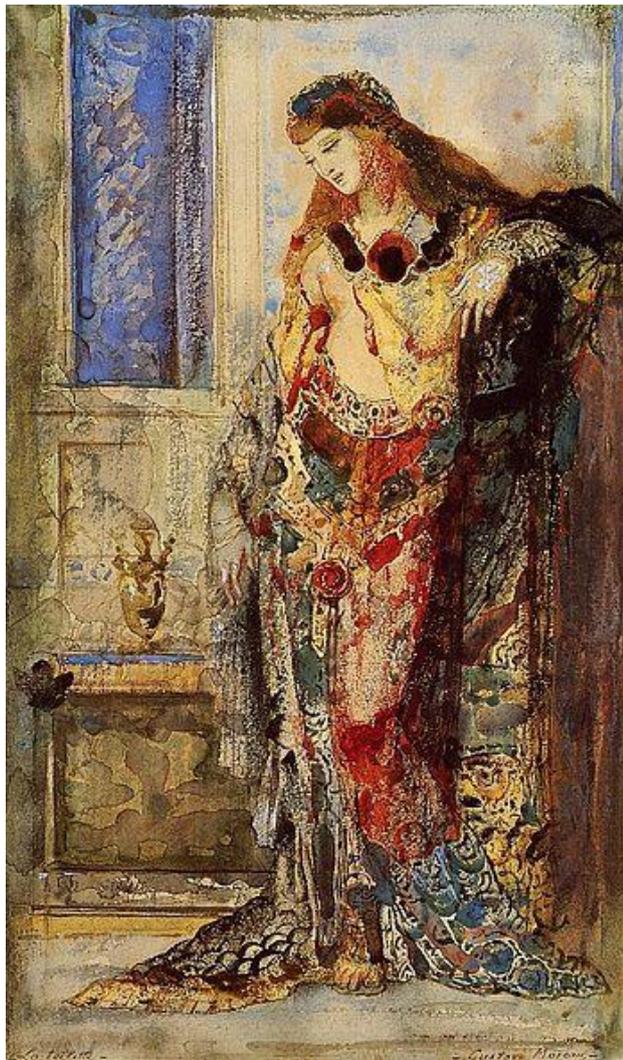
W. Pannceels podľa P. P. Rubensa: Venušina toaleta (lept, 1631)

J.-B. S. Chardin: Raná toaleta (1740)

F. Bazille: Toaleta (1869-1870)

G. Moreau: Toaleta (1885-1890)

E. Nevan: Pri šminkovaní (1944)

P. Picasso: Toaleta (1906)

toaleta večerná - pozri *glamour*
toaletný stolík - pozri *stôl, mobiliár*

A. P. van de Venne: Gavalier pred toaletným stolíkom (grisaille, 1631)

Tobey Mark - (1976); americký módný ilustrátor, priemyselný návrhár a maliar, zakladateľ *Severozápadnej školy (umenia)*; je považovaný za predchodcu amerického *abstraktného expresionizmu*; Tobey opísal svoj osobitý kaligrafický štýl ako akýsi „pohybujúci sa poriadok“; jeho technika sa vyznačuje častým používaním podobných listových foriem a štruktúr, kryštalicou sieťou jemných línií a predovšetkým zvlneným, priečnym a prekryvajúcim sa pohybom; jeho tvorivý prístup by nebol úplne nemysliteľný bez nového pohľadu na stav a stvárnenie prírody, ktorý rozpracovali impresionisti, najmä ako Claude Monet najmä v roku 1920; Tobey kladol veľký dôraz na prírodu a značná časť jeho inšpirácie pochádza z prírodných foriem; Tobeyho práce sú tiež definované ako vibrujúci priestor viacnásobného stupňa pohybu; tým vzniká nová dimenzia obrazovej vize, akčná kontemplácia; tvorba M. Tobey je inšpirovaná osobnou vierou, ktorá naznačuje jeho spojenie s bahájskou vierou fajth; pozri *white writing*

<http://jan-k-celis.webnode.cz/news/mark-tobey/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Mark_Tobey

<http://www.wikiart.org/en/mark-tobey/electric-night-1944> (prehľad diel)

<http://www.fondationbeyeler.ch/en/collection/mark-tobey>

<http://www.theglobeandmail.com/arts/art-and-architecture/how-us-painter-mark-tobey-changed-the-course-of-modern-art-in-the-pacific-northwest/article19402841/>

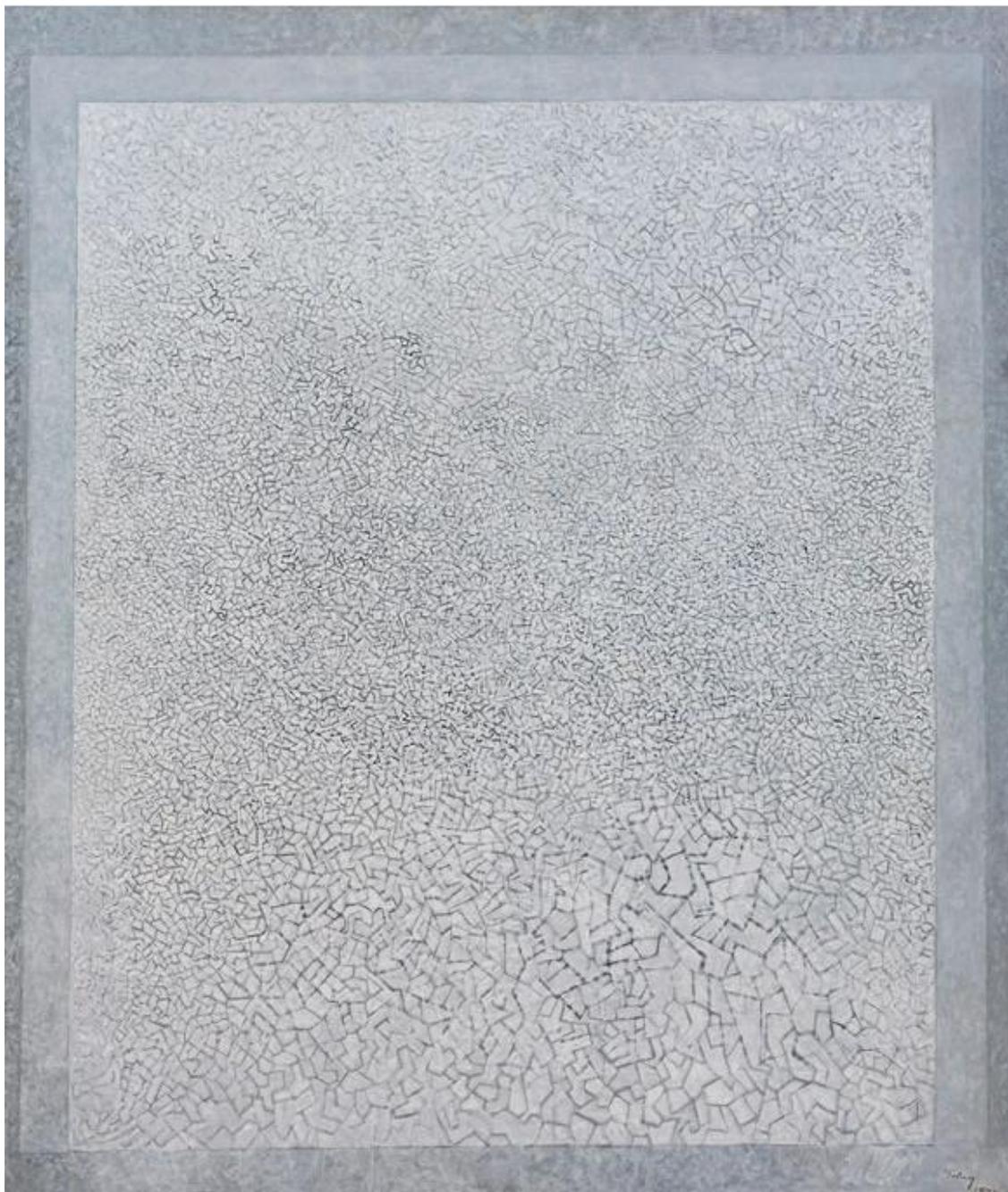
M. Tobey: Lesná katedrála (tempera na lepenke, 1955)

M. Tobey: Biela cesta (farebná pasta na papieri 1956)

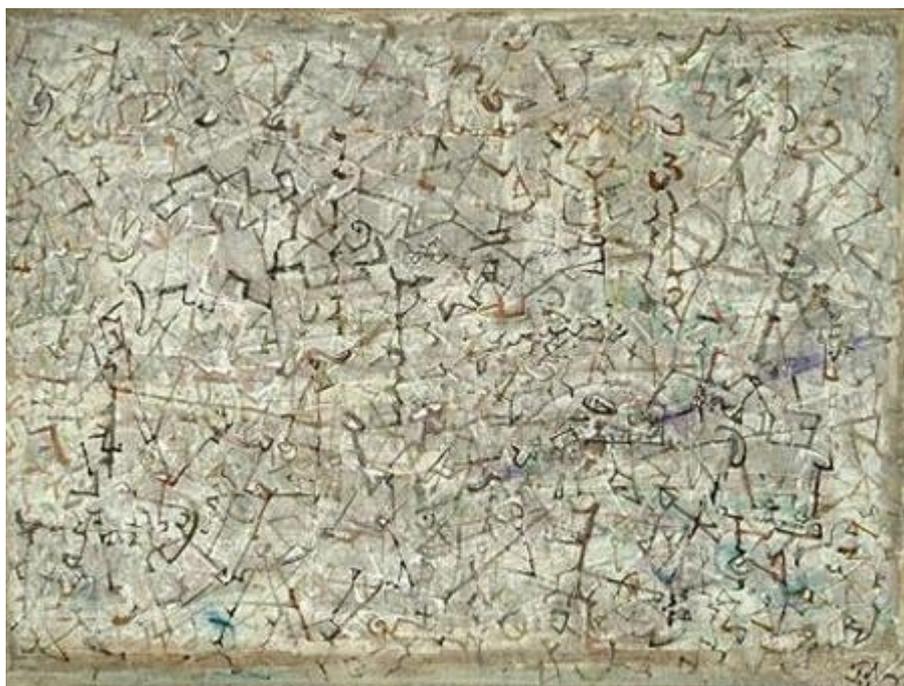
M. Tobey: Nočný let (tempera na lepenke, 1958)

M. Tobey: Blížiaca sa biela (olej na plátne, 1972)

M. Tobey: Kryštalizácia (tempera na papieri, 1944)

M. Tobey: Geografická fantázia (1948)

M. Tobey: Elektrická noc (1944)

Tobiáš, Tóbit - Gábriš: apokryfný text, ktorý sa v gréckom podaní sa menuje Tóbit (pozri *Septuaginta*); ide o označenie dvoch osôb, syna Tobiáša a otca Tóbita, ktorý viac vystupuje v prvej časti knihy a potom v jej závere; Kniha Tóbit je zvláštna tým, že opisuje príbeh jednej rodiny bez akéhokoľvek úmyslu začleniť ho do údely židovského národa; dej je opísaný tak, že by sa mohol odohrávať počas vlády Sancheríba (705-681 pr.Kr.); pokiaľ ide o vznik textu, zdá sa, že najvhodnejším obdobím jeho vzniku je doba po zničení prvého *jeruzalemského chrámu* v roku 586 pr.Kr.; možno však kniha vznikla neskôr, až krátko pred vznikom ríše *Makabejcov*, čiže v 2.st.pr.Kr.; celá kniha je popretkávaná pozoruhodnými modlitbami a výrokmi, ktoré jej získali obľubu aj v kresťanskej cirkvi; pozri *apokryf, dielo literárne*

Hall: Tobiášovým strážcom a spoločníkom bol *archanjel Rafael*; v *Ninive* v Asýrii, kam boli *Židia* v 8.st.pr.Kr. zavlčení (pozri *babylonské zajatie*) žil zbožný žid Tóbit so svojou ženou Chanou (Annou) a synom Tobiasom/Tobiášom; staral sa o spoluveriacich a na starobu prišiel o zrak (vtáči trus mu spadol do oka, keď odpočíval pri múre); v predtuche smrti nariadil synovi vydať sa do *Médie* a vybrať peniaze, ktoré mu patria; Tobiáš hľadal spoločníka na cestu a vybral si *archanjela Rafaela*, ktorého považoval za obyčajného smrteľníka; sprevádzal ich mládencov verný *pes*; pri rieke *Tigris* sa chcel Tobiáš umyť; vyskočila nad hladinu dravá ryba, ktorá mu chcela odhrýznúť nohu; keď ju chytil, na radu Rafaela ju vyčistil a uschoval jej srdce, pečeň a žľč, ktoré po spálení budú zaháňať zlých duchov; na anjelove odporúčanie sa zastavili na noc u Tobiášovho príbuzného, ktorého žena *Sára* mala byť nevestou pre Tobiáša; Sára bola urieknutá démonom *Asmodejom*, čo spôsobilo smrť jej predošlých siedmich manželov; Tobiáš pomocou spálených rybích vnútorností zahnal démona a spolu so ženou sa pomodlili; po návratu domov žľč ešte pomohla prinavrátiť Tóbitovi zrak; keď sa chcel Tobiáš odmeniť Rafaelovi, ten mu dal spoznať svoju božskú podstatu; príbeh pochádza pravdepodobne z 2.st.pr.Kr a odráža prvky asýrskeho a perzského folklóru; v kresťanskom umení je zobrazovaný predovšetkým motív „Tobiáša a anjela“ sprevádzaných psom; zvieratá bolo považované Židmi za nečisté, v biblii je zriedkavo spomínané, a preto je nezvyčajným javom, že v tomto apokryfe sa stáva priateľom človeka; pes bol však posvätným zvieratkom niektorých blízkovýchodných susedov *Izraela*; veľká ryba bola pravdepodobne *krokodíлом*, ktorého pečeň bola v starovekej *mágii* používaná ako *talizman* proti démonom; vyliečenie Tobitovej slepoty, je zobrazované zvyčajne ako pomazanie, aj keď v *Rembrandtovom* diele (aj u iných severských maliarov po ňom) ide o prevedenie operácie sivého zákalu; vyliečenie Tobitovej *slepoty* je námetom *voťvyných* obrazov darovaných chorými v očakávaní uzdravenia z chorôb zraku; uzdravenie Tóbita sa považuje za predobraz motívu *Slepec a jeho uzdravenie (Ján 9,1-7)*; pozri *biblia, biblistická kritika; ryba; Madona s rybou*

-Kniha Tobiáš je názov deuterokánonickej knihy Starého zákona, ktorej hlavnou postavou je Tobiáš (Tóbit); protestanti túto knihu zaraďujú medzi apokryfy; v Biblii je zaradená medzi dejepisné knihy; vznikla okolo roku 200 pr.Kr. v Palestíne, Egypte a Sýrii; grécky text sa zachoval vo viacerých verziách; sú známe dve verzie textu: kratšia podľa Vatikánskeho a Alexandrijského kódexu a dlhšia podľa Sinajského kódexu; Kniha Tobiáš je akoby poučná rozprávka, podobná románu, týkajúca sa niečoho, čo sa stalo počas exilu, keď Židia nemohli vyznávať vieru; poukazuje na cnosti Židov; používajú sa motívy zo Starého zákona (napr. z knihy Genezis) aj mimobiblické motívy; u židov sa príbeh považuje za ukážku, ako sa má v núdzi (exile a pod.) zotrvať pri Božích prikázaniach; je to príbeh staršieho a mladšieho Tobiáša; vo *Vulgáte* sa pre otca aj syna používalo meno Tobiáš, v prekladoch do moderných jazykov sa otec označuje menom Tóbi/Tóbit a syn menom Tobiáš; otec Tóbi (Tobiáš - v niektorých prekladoch vystupuje pod menom Tobi, syn vždy pod menom Tobiáš) žijúci v exile v *Ninive* ostáva verný Zákonu (prikázaniam Boha) napriek babylonskému zákazu; v mladosti Tóbi zásoboval kráľovský dvor potravinami, získal relatívne veľký majetok a peniaze uložil u svojho známeho; neskôr upadol do nemilosti a nesmel cestovať; keď oslepné, nerepce; poslal svojho syna Tobiáša, aby vybral uložené peniaze; sprievodcom Tobiáša na ceste je *archanjel Rafael*; ten mu pri rieke *Tigris* nakáže chytiť rybu, vybrať z nej pečeň, srdce a žľč a vziať to so sebou; cestou sa zastavili u otcovho brata; otcov brat má dcéru *Sáru*; tá je prekliata - každého, kto si ju vezme za ženu, zabije démon *Asmodej*; bola už sedem krát vydatá, ale vždy ešte pred svadobnou nocou ovdovela; Rafael radil Tobiášovi, aby si ju zobral za ženu, lebo je z jeho príbuzenstva a právom mu patrí; Tobiáš si ju vezme a Asmodeja vyženie dymom zo srdca a pečene z ryby; svadobná hostina trvala dva týždne (vtedy zvykla svadba trvať týždeň); Tobiáš sa nemohol za ten čas vzdialiť z domu svojho svokra, preto prosil Rafaela, aby išiel vyzdvihnúť peniaze; keď sa vrátili domov, Tobiáš mladší potrel oči otcovi žľčou z ryby a on znovu uvidel; po smrti rodičov sa Tobiáš presťahoval k svojmu svokrovi do médskych Ekbatánach a dopyčul sa radostnú správu o zničení mesta Ninive médskym kráľom Kyaxaresom - v súvislosti s Rembrandtovým obrazom Tobiáš obviňuje Annu: námet je prevzatý z apokryfnej knihy Tobiášovej (kapitola II, VV, 11-14); Tobit bol bohatý, bohabojný Žid, prisny v dodržiavaní Mojžišovho zákona, ktorý stratil všetky svoje peniaze a bol oslepený pri nehode; aby nezomreli od hladu, jeho manželka Anna šila a umývala; jedného dňa Tobiáš počul bľakot o jahňata, ktoré Anna dala (starala sa?), aby doplnila príjmy; Tobit ju falošne obvinil, že ho ukradla; Anna ho na oplátku karhá pre jeho bohabojnosť, ktorá ich priviedla do ich súčasnej situácie (neskôr však manželia získajú majetok prostredníctvom svojho syna, ktorý prinesie peniaze, o ktoré otec prišiel a ožení sa s bohatou ženou Sárou; cestou stretne anjela Rafaela, ktorý mu dá pokyn chytiť rybu a jej žľčou vylieči slepotu svojho otca)

http://translate.google.sk/translate?hl=sk&sl=en&u=http://en.wikipedia.org/wiki/Francesco_Guardi&prev=/search%3Fq%3DFrancesco%2BGuardi%26biw%3D1858%26bih%3D995

http://en.wikipedia.org/wiki/Book_of_Tobit

https://www.google.sk/search?q=tobit+and+anna&espv=2&biw=1858&bih=995&tbm=isch&imgil=pgVt6n8xDk27kM%253A%253BnP7pZIBZjuF6IM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.wikiart.org%25252Fen%25252Frembrandt%25252Ftobit-and-anna-with-a-goat-1645&source=iu&pf=m&fir=pgVt6n8xDk27kM%253A%252CnP7pZIBZjuF6IM%252C.&usg=__aKIFa5az2YTCeNIDb-AJBhI7Lw4%3D&dpr=1&ved=0CCwQyjc&ei=WiAoVePkKoWxacK-gVA#imgrc=pgVt6n8xDk27kM%253A%3BnP7pZIBZjuF6IM%3Bhttp%253A%252F%252Fuploads2.wikiart.org%252Fimages%252Frembrandt%252Ftobit-and-anna-with-a-goat-1645.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.wikiart.org%252Fen%252Frembrandt%252Ftobit-and-anna-with-a-goat-1645%3B1282%3B938

https://www.google.sk/search?q=Lievens+Jan&espv=2&biw=1858&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=ynwpVaGKNsXtaPmggeAL&ved=0CB4QsAQ#tbm=isch&tbs=rimg%3ACY97VIFe9Y9ZIJhF4GQPhKtWcRA7Ty6FnWaI2J7Ofze7AvU7MAzV7Tnp-aW2VAxP-sVISrNjdIB1FykXzh0XUaXuiOSCUXgZA-Eq21ZEUL6udIHn5jRKhIJxEDtPLoWdZorHettlwwLkgvsqEgkjYns5_1N7sCxGXk2X-IZpj4CoSCdTswDNXtOenEQ3O6pvpxYAOKhIJ5pbZUDE_16xUR1N3lpN6ToUYqEgkhKs2N2UHUXBGIVSwNeR6DyCoSCaRfOHRdRpe6ESIEXRmIib9&q=Lievens%20Jan&imgrc=ReBkD4SrbVnJHM%253A%3BQvq52Uc3mNElXM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.museothyssen.org%252Fimg%252Fobras_mediana%252F1928.1.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.museothyssen.org%252Fthyssen%252Fficha_obra%252F220%3B223%3B147

F. Lippi: Tobías a anjel (1472-1482)

F. Botticini: Tobiáš a traja anjeli (15.st.)

Raffaello: Madona s rybou (1513-1514)

L. van Noort: Uzdravenie slepého Tobiáša (návrh, 16.st.)

G. Pencz: Tobit pochováva mŕtveho (rytina, 16.st.)

G. Pencz: Tobit sa zasnebuje so Sárrou (rytina, 16.st.)

G. de Jode podľa M. De Vos: Tobit obviňuje Annu z krádeže kozliatka (rytina, 1582-1585)

A. Waterloo: Tobiáš a anjel (1630-1680)

B. Bolswert podľa A. Bloemaerta: Krajina s Tobiášom a anjelom (17.st.)

H. Goudt podľa A. Elsheimera: Tobiáš s anjelom vlečie veľkú rybu (rytina, 1613)

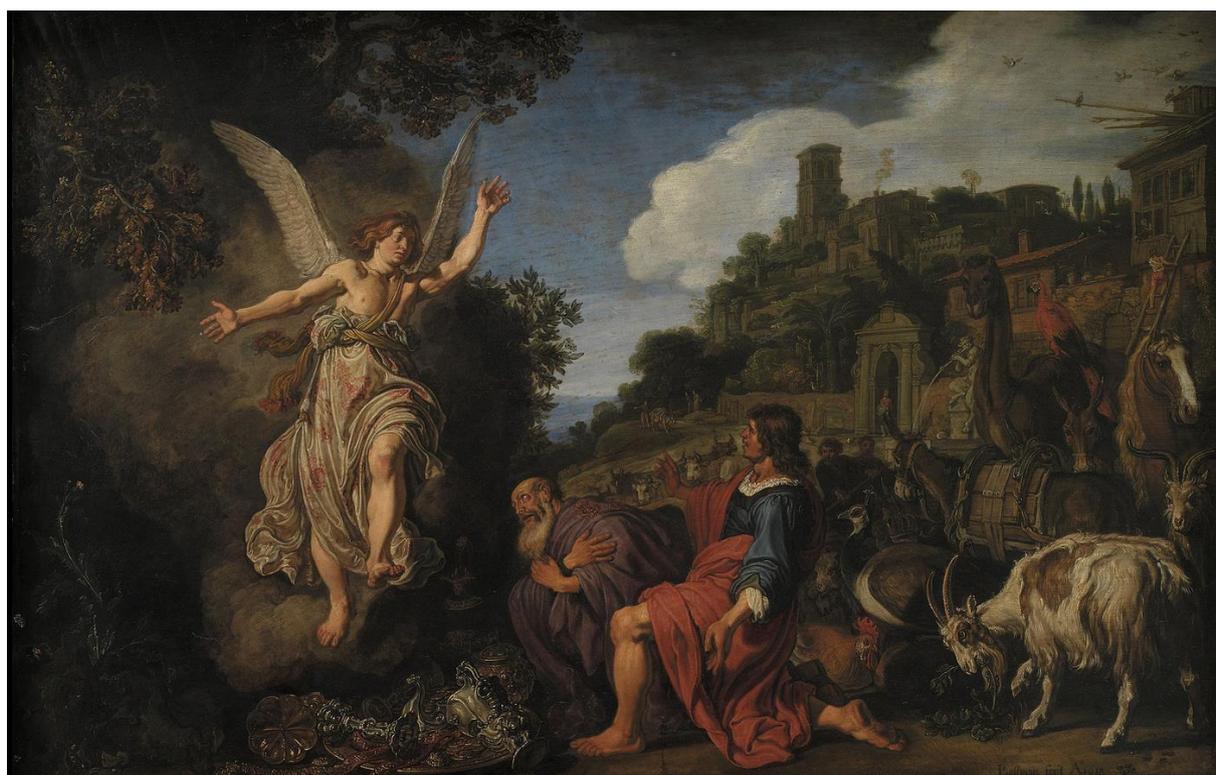
H. Goudt podľa A. Elsheimera: Tobiáš s anjelom prenáša rybu. Chôdza s anjelom (rytina, 1608)

P. Lastman: Anjel a Tobiáš s rybou (1613)

P. Lastman: Svadobná noc Tobiáša a Sóry (1611)

P. Lastman: Anjel Rafael odchádza od starého Tobiáša a jeho syna (1618)

P. Lastman: Tobiáš, Rafael a ryba (ilustrácia biblie, pol. 17.st.)

Rembrandt: Anna a slepý Tobit (17.st.)

Rembrandt: Anjel opúšťa rodinu Tobita (lept, 1641)

Rembrandt: Slepý Tobit (lept, 17.st.)

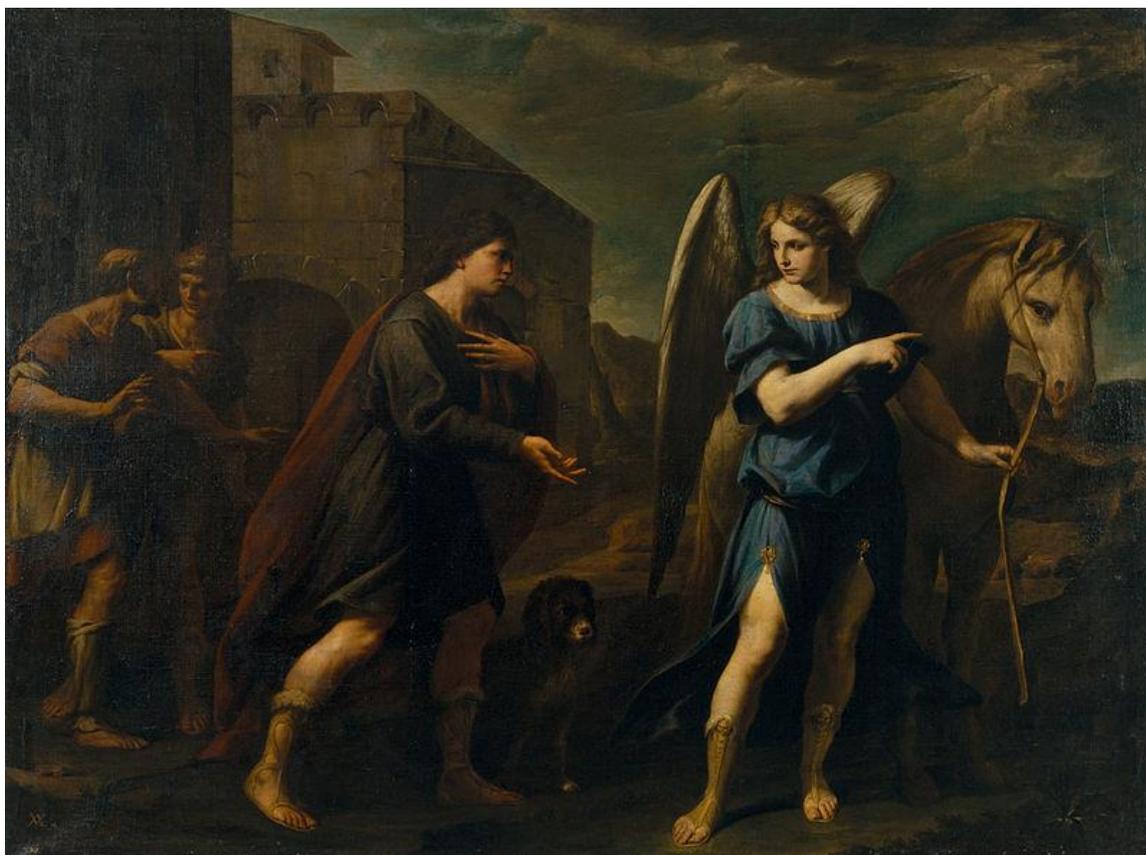
Rembrandt: Slepý Tobit (lept, 1629)

P. van den Bossche: Lesnatá krajina s Tobiášom a anjelom (perokresba, 17.st.)

J. H. Steen: Manželské lôžko Tobiáša a Sary (1660)

A. Vaccaro: Tobiáš stretáva archanjela Rafaela (1640)

F. Brentel: Krajina s Tobiášom a anjelom (gvaš na pergamene, 1625)

A. Vaccaro: Ráchelino požehnanie dcére Sáre pred odchodom do Ekbatanách s Tobiášom (1640)

A. Vaccaro: Tobiáš a ryba (1640)

A. Vaccaro: Tobiáš uzdravuje svojho otca (17.st.)

N. Vaccaro: Tobiáš a anjel (17.st.)

B. Strozzi: Vyliečenie Tobita (17.st.)

E. Le Sueur: Návrat Tobiáša (1640)

E. Le Sueur: Archanjel Rafael a Tobiáš (17.st.)

J. de Momper ml: Tobiášova cesta (16.-17.st.)

Rembrandt: Tobit obviňuje Annu z krádeže kozliatka (1626)

M. Stoma: Tobiáš (1600)

C. B. A. Ruthart: Príbeh Tobiáša (1660)

C. Giaquinto: Tobiáš a anjel (1740)

J. Zick: Uzdravenie Tobiáša (1749)

K. Dujardin: Tobiáš a anjel (1660)

Rembrandt: Slepý Tobit (lept, 17.st.)

TOBIE se lavant les pieds aux bords du Tigre fut effrayé de l'approche d'un grand poisson, mais l'Ange l'ayant rassuré, luy dit de le prendre sans crainte, de l'éventrer et d'en mettre à part le cœur, le foie et le fiel, pour des remèdes qui luy seroient très utiles; et de garder le reste pour s'en nourrir sur le chemin.

S. Leclerc: Riečna krajina s Tobiášom a anjelom Rafaelom (rytina, 1709)

T. Major podľa F. Moarda: Anjel privádza Tóbitu jeho syna Tobiáša (kolorovaná medirytina, 1770-1771)

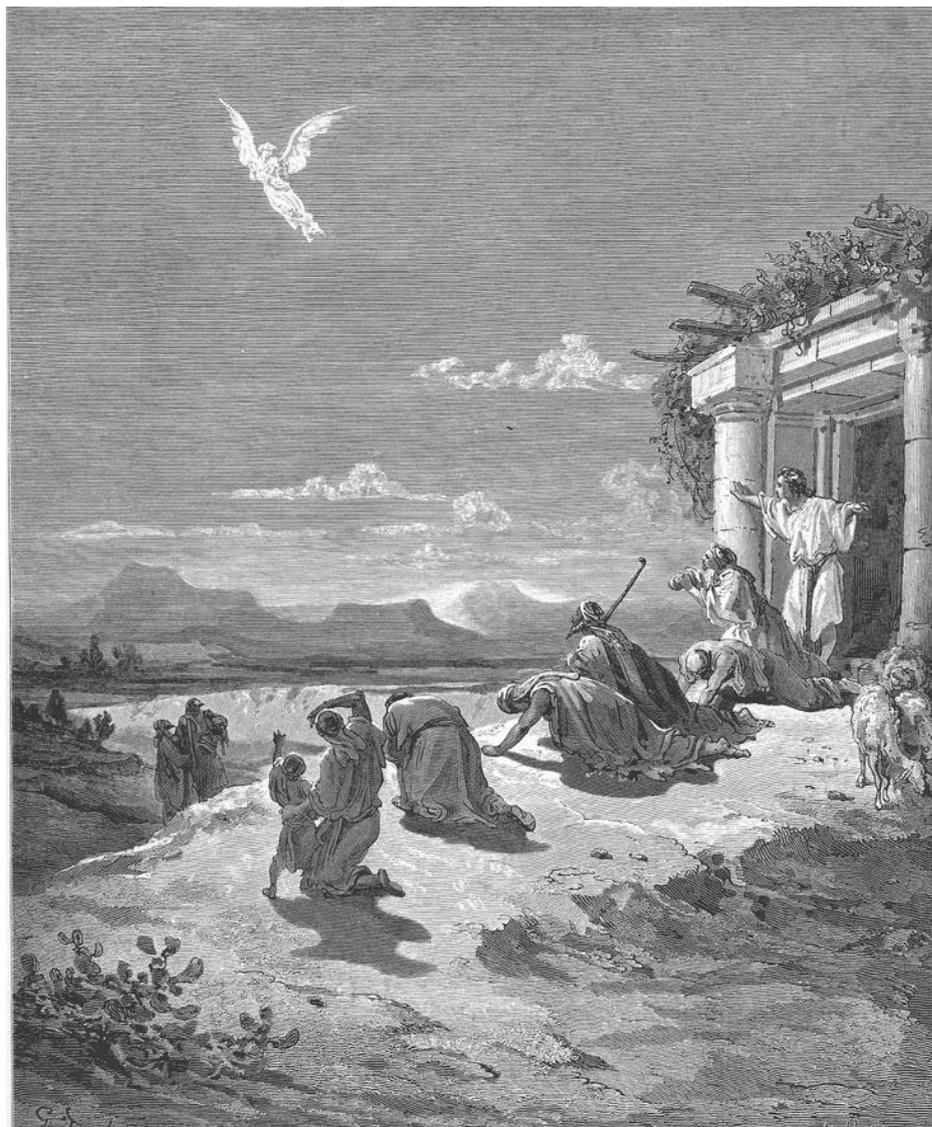
J. G. Hertel st.: Tobiáš a anjel (kolorovaná medirytina, okolo 1765)

C. Sequeira: Tobiáš lieči slepotu svojho otca (brunaille, 18.-19.st.)

G. Doré: Tobiáš a anjel (1865)

G. Doré: Tobiášova rodina (1865)

točená keramika - keramika točená

točenice - český termín; pozri *hvary*

točité schodisko/vretenové schodisko/špirálové schodisko - *schodisko* stáčajúce sa okolo *osi* (zvislého *stĺpu* - *vretena*, alebo okolo *schodiskového otvoru*), zvyčajne bez *podesty*; užívané vo *vežiach* (Dudák: v novoveku typické napr. pre francúzsku *renesanciu* a *manierizmus*); pozri *veža točitá*; *klenba valená špirálovito stúpajúca*, *mních*; *stĺp Trajanov*

[http://it.wikipedia.org/wiki/Scala_\(architettura\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Scala_(architettura))

S. Koninck: Filozof s otvorenou knihou (1645)

točňa - 1.kruhová otáčavá dlážka *javiska*, umožňujúca rýchlu zmenu *scény*

2.otáčavá doska *kamenickej kozy*; pozri *kamenicke nástroje*

tofet - 1.*fenická* svätyňa, v ktorej boli konané obetné obrady detí a zvierat na počesť bohov *Baala*, *Hamona*, *Tanit* (porovnaj *Moloch*); telesné pozostatky obetí ukladané do *urien*; miesto uloženia označené *stélou* v tvare *trónu*, *oltára* alebo *kaplnky*; ruiny tofet nalezene v *Kartágu*, Sicílii, Sardínii; pozri *Fenícia*

2.v *hebrejsko-aramajskej* tradícii „miesto ošklivosti, ohniska, pekla“; v starozákonných textoch kultové miesto v údolí Hinnon (*Gehenna*) u hory *Sion*, kde boli prinášané *jeruzalemským* obyvateľstvom v časoch *Izaiáša* a *Jeremiáša* (8.-7.st.pred Kr.) detské obete *Molochovi*; pozri *Genenna*; *peklo*

Toft Albert -

A. Toft: Rozjímanie